CONTRIBUŢII LA ISTORIA ÎNVĂŢĂMÂNTULUI DÂMBOVIŢEAN. REVIZORII ŞCOLARI ÎN PERIOADA 1900-1918

FLORICA DEFTU

Continuând tradiţia pedagogică de îndrumare şi control în judeţul nostru[1], trebuie să spunem că, revizorii ca şi învăţătorii „au ţinut trează în viaţa satelor, flacăra cunoaşterii pentru ridicarea poporului la un grad de cultură dorit de toţi înaintaşii noştri luminaţi".[2]

Încă de la începutul secolului nostru legiuitorii continuă să menţină separarea şcolilor elementare în urbană şi rurală, „limitând procesul de deplasare a tineretului de la sat la oraş şi restrângerea învăţământului mediu cu caracter teoretic în favoarea şcolilor profesionale"[3] şi primare superioare cu orientare practică, îndeosebi casnică şi agricolă conform legii lui Haret din anul 1900 şi cele următoare până în 1910 aveau în vedere ca „elevul să primească în şcoală pe lângă noţiunii de cultură generală şi cunoştinţe practice aplicate" la agricultură prin înfiinţarea grădinilor şcolare, ateliere de industrie casnică şi lucrului manual diferenţiat pentru băieţi şi fete.

Pentru a-i atrage pe copii la şcoală, chiar şi pe cei care locuiau mai departe, în lege se propune, „înfiinţarea de cantine şcolare", aşa cum o să întâlnim într-o serie de comune ale judeţului nostru, iar pentru copiii buni şi săraci, recomanda „să fie ajutaţi cu cărţi, haine şi alte mijloace"[4], bine venite.

O serie de principii au fost identificate de-a lungul timpului cu propria gândire pedagogică a *Ministrului Spiru Haret* şi care se referă la: *unitatea culturală a neamului şi a egalităţii tuturor straturilor sociale, educaţia patriotică*, cea dintâi datorie a şcolii în formarea de buni cetăţeni; *principiul educaţiei realiste şi practice, a activităţii extraşcolare*, cu tradiţii în învăţământul nostru. Cercurile culturale, biblioteci populare şi banca şcolară, şcoala de adulţi, ca şi revistele şi publicaţiile

învăţământului de popularizare a experienţei valoroase în domeniu, sunt menite să fie exemplu şi stimulent, mai ales pentru ţărani şi familiile acestora.

Activităţile extraşcolare au prins rădăcini şi în judeţul nostru în rândul învăţătorilor harnici şi cu chemare pentru şcoală, ridicând prestigiul învăţământului în general şi a ideilor haretiste în special.

Exemplul şcolii elementare de meserii şi olărit, înfiinţată în 1904 de la Măneşti este concludent; ca şi participarea şcolilor primare din Mărceşti şi Raciu la „Expoziţia judeţeană cu produsele şcolilor de meserii" din 1907 la Târgovişte. Mai târziu în 1911 se înfiinţează atelierul de industrie casnică la Pietroşiţa.

În ceea ce priveşte starea şcolilor şi a învăţamântului în judeţul Dâmboviţa în perioada 1900-1918, documentele acelor vremi reliefează tristele realităţi ale clădirilor şi ale mobilierului şcolar, degradate şi impropii pentru învăţământ, constatări semnalate în condicile de inspecţii ale *revizorilor, C.D. Condurăţeanu, C. Alessandrescu, Gh. Cherciu, N.Gr. Theodoriu, N. Tebeică, N. Bărbulescu*, cei mai prezenţi în viaţa şcolilor săteşti, dar şi în cele din oraşul Târgovişte.

Revizorii şcolari în deplasările lor în judeţ urmăreau nu numai starea şcolilor, a bazei materiale didactice, modeste, în unele locuri chiar primitivă, ci mai ales procesul de predare şi învăţare a elevilor – frecvenţa acestora, dar şi perfecţionarea continuă a învăţătorilor, ca şi activitatea practică şi agricolă în şcoli, în grădinile, sau loturile acestora, pretinzând mai mult de la învăţătorii inspectaţi.

Astfel în 1912, *revizorul N.Gr. Theodoriu*, recomanda celor doi *învăţători, D. Mateescu şi I. Popescu*, de la *şcoala din Aninoasa*, „să folosească mai mult exerciţiul liber şi materialele intuitive existente pentru a se trece mai uşor de la calculul pe bază de beţişoare, la semnele matematice, mai grele"[5]. Frecvenţa la această şcoală era mulţumitoare". La clasele I-IV, veneau destul de mulţi elevi, ceea ce făcea ca spaţiul să fie insuficient, în clădirea existentă şi aşa necorespunzătoare"[6]. Cu toate acestea, pregătirea elevilor era făcută de învăţători cu experienţă pedagogică, conştienţi, am spune astăzi de menirea lor profesională, demnă de laudă. Este cazul *învăţătorului D. Mateescu*, vechi slujitor al şcolii, apreciat de superiorii săi pentru priceperea de a-i învăţa pe elevi „să citească cu înlesnire, să răspundă gândit la întrebările puse, dezvoltându-le acestora mai ales, înţelegerea şi judecata"[7]. Deşi le aprecia pregătirea şi eforturile învăţătorilor, totuşi revizorii care au fost la şcoala din Aninoasa, Gh. Cherciu, C. Alessandrescu, le cerea „să facă mai multe exerciţii cu elevii, pe baza materialului intuitiv ce se afla

la îndemâna copiilor, trecând astfel treptat, spre calculul matematic, teoretic şi mai abstract".[8]

La 17 aprilie 1901, *revizorul C. Alexandrescu*, vizitează şcoala din *Cândeşti*, despre care scria că „activitatea nu merge prea bine, elevii n-au cunoştinţe temeinice, deoarece s-au perindat prea mulţi suplinitori şi numai prin conştiinciozitatea şi pregătirea temeinică a *învăţătorului Matei Vlădeanu*, care folosind metode active, i-a atras pe elevi spre cunoaşterea adevărată, antrenând întreaga clasă la lecţii „elevii ştiu să citească şi să scrie corect, să judece şi să calculeze cu pricepere"[9], nota revizorul. Dar nu era de acord cu faptul, că deşi era un fost normalist, (întotdeauna scriau toţi revizorii cu mândrie acest lucru), nu introdusese, lucrul manual şi nici practica agricolă, obligaţii ce decurgeau din programa analitică.

„Localul este mediocru", nota *revizorul Cherciu*, „cu mobilier vechi şi nesistematic",[10] aflat la un loc cu Primăria comunei Cândeşti, situaţie menţinută până în 1910 când se încheie lucrările începute la noua clădire cu 4 ani în urmă. Revizorii veniţi aici, la 2-3 luni pe an, *C.D. Condurăţeanu, N.Gr. Theodorescu şi N. Bărbulescu* apreciau fie perseverenţa şi seriozitatea cu care studiau manualele noi, apărute ca în cazul gramaticii a unui alt ilustru profesor şi inspector, *Gh.N. Costescu*, sau revistele Asociaţiei Invăţătorilor şi Îndrumările pentru Învăţământul Primar, sau manualul de geografie al lui *D.P. Condurăţeanu*, sau C. Alessandrescu solicitate cu insistenţă de învăţătorii judeţului şi care le foloseau nu numai la predarea localităţilor, dar şi pentru propria lor pregătire la examenele de grade didactice.

Frecvenţa elevilor era foarte slabă, dacă notăm că într-o perioadă de 17 ani, *la şcoala din Cândeşti*, prezenţa copiilor oscila în jurul cifrei de 44 cei mai mulţi erau la clasele mici, iar la clasa a V-a, doar 7-9 elevi, din 14 înscrişi, fiind reţinuţi de părinţii lor la treburile câmpului sau cele gospodăreşti.

Şcoala din Dragomireşti cu local bun, spaţiu suficient pentru cei 43 de elevi prezenţi în 1904. Aceştia erau în grija a doi învăţători, tată şi fiu, normalişti, *D. Rădulescu*, diriginte şi unui din fii, *Alex. Rădulescu* din 1910 şi peste 4 ani, vine şi celălalt fiu, *Nicolae*. În general erau apreciaţi de mai toţi revizorii veniţi în şcoala Dragomireşti. *Dl. C. Alessandrescu* sublinia „metodele logica, cu întrebări dirijate ale *învăţătorului Alex. Rădulescu*, pentru ca elevii înţelegându-le corect să dea şi răspunsuri la fel de corecte".[11]

Revizorul Gh. Cherciu, în 1903 aprecia la învăţătorul D. Rădulescu, că elevii ştiu să citească curgător şi inteligent, înţelegând conţinutul, dau răspunsuri corespunzătoare",[12] scria el în 1904, cerându-i totuşi să acorde atenţie „rezolvării

de mici probleme, din viaţa de toate zilele şi imediată a copiilor",[13] pentru a fi mai uşor înţelese de aceştia. Iar *revizorul N. Bărbulescu*, cerea ambilor fraţi Rădulescu, absolvenţi ai şcolii normale din Târgovişte să ia măsuri urgente pentru a aduce copiii la şcoală, care în 1915 erau îngrozitor de puţini. În acest an venise la şcoală doar cei din clasa a I-a, 14, iar la toate celelalte clase, a II-a până a V-a, nu venise nici unul din copiii înscrişi deşi controlaţi cu alte ocazii, constatase că, „dezlegau corect problemele, iar gândurile exprimate le notau cu rapiditate în caietele lor".[14] Remarcau cu plăcere că după aproape 10 ani, în şcoala din Dragomireşti se fac împletituri din răchită, ce le făceau la lucrul manual cu elevii. De asemeni se aprecia şi buna pregătire a absolvenţilor cls. a V. a care în 1915 au promovat în totalitate examenul de absolvire cu note bune; 7 băieţi şi 3 fete, un mare progres în numărul de participare a fetelor la examen.

Şcoala din *comuna Lazuri* este inspectată de revizorul *C.D. Condurăţeanu*, care semnalează un progres în pregătirea elevilor, îi recomandă învăţătorului, *I. Popescu*, vechi normalist „să dea mai multă atenţie scrisului şi corectării caietelor elevilor, să reintroducă lucrul manual, mai ales că în anii din urmă a fost printre puţinele şcoli care au fost premiate la nivel de judeţ pentru produsele din rafie şi pai realizate de către elevi.

Revizorul Gh. Cherciu inspectează şcoala din Lazuri, la 15 oct. 1902 şi în 1908 cu aceleaşi recomandări: „să se clădească un nou local, cu mobilier corespunzător experienţei de 1/2 de veac de şcoală, românească, în judeţ".[15] Se aprecia pregătirea serioasă a elevilor concretizată în modul de lucru al acestora, care „cunosc părţile de cuvânt şi despărţirea în propoziţii, calculează cu înlesnire la matematice; cei mari îşi dau seamă de cele învăţate la istorie şi geografie, deşi vorbesc, încet dând impresia de nesiguranţă".[16] Bunele rezultate obţinute, revizorul Cherciu le punea pe seama informaţiilor serioase pe care învăţătorul *I. Popescu* le avea din revistele de pedagogie şi de specialitate"[17], la care erau abonaţi şi le citeau cu regularitate.

Învăţătorul I. Popescu era apreciat pentru modul pedagogic, intuitiv folosit în predare, de exemplu, literele „O" şi „U". „După ce le-a scris pe tablă şi le-a desenat, le-a arătat un ou, pe care l-a explicat cu ajutorul elevilor, desenându-l pe tablă, a unit cele două litere în cuvântul „OU", scriindu-l şi copiii pe caietele lor".[18] Învăţătorul I. Popescu, de la şcoala din Lazuri era apreciat şi pentru premiul judeţean primit în anul şcolar 1911-1912 pentru produsele realizate cu elevii la lucrul manual.

La 22 septembrie 1915, în vizita *revizorului N. Tebeică* la Şcoala din Lazuri

se nota baza materială cu satisfacţie şi despre „localul nou construit, cu 2 săli de clasă, conform planului Casei Şcoalelor, cu mobilier bun şi sistematic, curat, cu spaţiu suficient pentru cei 55 de elevi prezenţi din cei 86 înscrişi",[19] care vin bucuroşi şi bine pregătiţi la ore, într-un local modern de epocă.

Şcoala din comuna Râul-Alb a fost închisă 36 de zile, între 1 septembrie-6 noiembrie 1900, pentru că învăţătorul, N.Seitan, titular, normalist numit ca director nu s-a prezentat la post, înlocuindu-l *d-ra Elena Nuţulescu*, venită prin transfer de la şcoala din Cărbuneşti, Prahova, dar care nu a stat decât 2 ani.

Revizorul Cherciu aprecia, eforturile învăţătoarei suplinitoare Nuţulescu de a recupera materia pierdută până acum ca şi siguranţa în predare şi ataşamentul faţă de copii. După plecarea învăţătoarei, un altu îi ia locul, *Ilie Popescu*, (constat că 3/4 din învăţătorii de la sate purtau numele de Popescu). Şi acest învăţător devenit şi dirigintele şcolii din Râul-Alb era apreciat „pentru modul corect şi frumos de a citi al copiilor, în calcularea cu siguranţă a diferitelor exerciţii şi comportamentul civilizat şi serios al acestora la clasă".[20] Revizorul Cherciu îi mulţumea tânărului învăţător, care de curând venit a introdus în orar lucrul manual, cerinţă din programa analitică, neglijată multă vreme de cei mai mulţi din învăţătorii satelor judeţului şi semnalată cu amărăciune de revizori în controalele făcute.

În 1908 şcoala din Râul-Alb avea 2 învăţători de ispravă, ambii normalişti; alături de mai vechiul de acum învăţător, *I. Popescu se afla şi Alecu Cioran*, definitiv, apreciat şi el pentru că „elevii calculează repede, citesc cu uşurinţă, dându-şi seama de cele citite, ca nişte elevi vioi şi deştepţi ce erau, răspunzând cu claritate şi curaj"[21] la întrebările puse de învăţător.

Totuşi *revizorul N. Tebeică* în 1909 nu era pe deplin mulţumit de prezenţa elevilor foarte slabă. Din cei 125 înscrişi erau prezenţi doar 73, repartizaţi pe clase astfel: la clasa I-a nu veniseră nici unu; la cls. a II-a din 30 înscrişi, erau doar 20; la cls. a III-a 21 din 38; la cls. a IV-a 19 din 27, iar la cls. a V-a din 31 înscrişi erau prezenţi la 13 mai, 1909, doar 13 prezenţi. La examenul de absolvire, deşi „pregătirea elevilor era relativ bună"[22] totuşi la 15 iunie acelaşi an, din cei 27 elevi înscrişi în cls. a V-a frecventase doar 8, iar la examen au venit 24, promovând 19 şi 5 au rămas repetenţi.

În anul 1914 alt revizor este prezent în şcoala din Râul-Alb, anume, *N. Bărbulescu*, care făcea primele notări pozitive în ce priveşte localul recent construit, cu mobilier nou cerut de şcoala tip „Haret", care după 1910 începuse să-şi facă prezenţa în peisajul şcolar dâmboviţean. De asemeni aprecia la cei 2 *învăţători*,

Ilie Popescu şi Alecu Cioran, faptul că la lucrul manual confecţionau obiecte şi material didactic în miniatură, folosite cu mândrie la ore.

Şcoala din Săteni-Doiceşti, redeschisă în septembrie 1901 în clădirea pusă la dispoziţie de către *deputatul N. Cosăcescu*, care oferă şi bani şi lemne pentru foc. *Revizorul C. Alessandrescu* recomanda primarului „să repare soba, să aducă lemnele pentru iarnă, un dulap pentru păstrarea arhivei, a zestrei didactice şi chiar pentru biblioteca populară".[23] Fiind la început, într-o şcoală improvizată, acelaşi revizor recomanda învăţătorului normalist, suplinitor *Matei Georgescu* să se ocupe cu seriozitate de şcoală „pregătind elevii la abecedar şi calculul mental",[24] îndrumări date şi de revizorii, *C. Alessandrescu şi C.D. Alexandrescu*, veniţi unul după altul la o şcoală cu problemele de existenţă. La 3 ani de la deschiderea şcolii, totuşi revizorul *Cherciu*, aprecia efortul învăţătorului *Matei Georgescu* „de a fi obişnuit elevii cu disciplina şi atenţia".[25] Fluctuaţia mare de elevi care se semnala la şcoală, determinată şi de desele schimbări de cadre didactice, şcoala din cătunul Săteni, trece din 1906, la şcoala de centru Săteni-Doiceşti. Din 1903, apare învăţătorul *Gh. Niculescu*, după care din 1906, în condica de prezenţă semna acum în 1908, învăţătoarea *Ortansa Martin*, în perioada căreia veneau cei mai puţini copii la şcoală, aproape jumătate din cei înscrişi. Cu toate acestea, revizorul *C.D. Condurăţeanu* era mulţumit de faptul că învăţătoarea Martin, deşi tânără era apropiată de elevii pe care îi învăţa cu plăcere la ore şi la lucrul manual unde îi învăţa pe fete în taină împletituri din paie foarte apreciate de săteni, iar pe băieţi învăţătorul Niculescu îi învăţa să confecţioneze obiecte din lemn pentru uşile clădirii şcolii.

Din anul 1906-1907 diriginte era d-ra *Seva Paraschivescu* care deşi avea doar 4 clase liceale, totuşi, „metodele folosite o apropiau de copii ajutându-i să înţeleagă lecţiile mai bine, să lichideze rămânerile în urmă",[27] din cauza deselor schimbări de învăţători într-o perioadă scurtă de timp. Asistaţi la oră de revizorul *C.D. Condurăţeanu* aprecia la scris după dictare cu propoziţiile pe care copii le-au notat, sunt corect şi caligrafic scrise; iar la matematică constată că, „elevii socotesc cu uşurinţă şi îndemânare",[28] stimulaţi de învăţătoarea care lucrează cu plăcere şi pricepere.

Din 1908, apare alt învăţător normalist, *I. Ioniţă*, asistat de revizorul Cherciu la clasa a I-a şi II-a, cu care ocazie constată că „materia este predată metodic conform programei analitice, iniţiind foarte bine elevii, care au deja cunoştinţe suficiente. Şcoala avea în 1908 local nou şi mobilier la fel, cu alte condiţii de lucru mai stimulative şi pentru copii şi pentru învăţător.

Din anul 1910 mai apare alt învăţător (la postul d-lui Ioniţă care îmbolnăvindu-se, v-a muri între timp) şi anume *Gh. Nicolescu*, apreciat de revizorul Gh. Cherciu „pentru modul în care reuşeşte să transmită informaţiile copiilor", chiar dacă era obligat să predea la clase simultane, recomandându-i „să nu se mai plimbe prin clasă, pentru a nu-i deruta pe cei care se ocupă cu alte activităţi" [29] în cadrul lecţiilor independente.

Un alt revizor care semnează în registrele de inspecţie ale şcolii de la centru, *Doiceşti*, a fost *N.Gr. Theodoriu* venit în 1912, care asistă la ora de istorie la cls. a IV-a şi scris-citit şi socotit la cls. a I-a unde preda învăţătorul *D. Mateescu*. Cu această ocazie revizorul constată că „cei mici nu se prea descurcă la propoziţii, recomandându-i să insiste mai mult asupra acestei situaţii".[30] Iar din 1914 timp de 3 ani revizorul *N. Tebeică*, prezent în şcoala Doiceşti, felicita dirigintele acelaşi D. Mateescu, ca bun gospodar şi pedagog valoros ce era „cu grijă faţă de copii şi de zestrea didactică, într-un local nou tip „Haret". Copiii „au cunoştinţe clare, suficiente, pentru vârsta lor, citesc bine, se exprimă corect".[31]

Examenul de absolvire la centru Săteni-Doiceşti din 11-15 iunie 1916, la care participă şi şcolile din Aninoasa, Dolani, Glodeni şi Lăculeţe, a prezentat în concluzie că „prin cele 4 calificative de f. bine şi 2 de mediocru, elevii au fost foarte bine pregătiţi".[32] Subiectele au fost acceptabile; la lb. română „o compunere, „De ce îmi place satul meu?; iar la aritmetică cu subiectul: „Să afle suprafaţa unui dreptunghi".

Dirigintele şcolii din Doiceşti din 1916, în locul lui D. Mateescu se afla *profesorul Ioan Negoescu*, viitorul revizor şi preşedintele Casei Şcoalelor, cel care „la 100 de ani de învăţământ târgoviştean" a scris lucrarea de sinteză: „Istoria Şcoalelor din Târgovişte" apărută în 1933.

La 21 noiembrie 1903 *şcoala din comuna Teiş* este vizitată de *Gh. Cherciu*, revizor, care împreună cu inginerul şef al judeţului se ocupau, pentru stabilirea locului de amplasare a noii clădiri, terminată în 1906. În primii 3 ani ai secolului XX funcţionează suplinitorul *C. Arambose* apreciat de revizor pentru procedeele corecte în predarea lecţiilor. Din 1906 timp de 2 ani, este învăţător, normalistul, *I. Ghiţescu*, viitor revizor, un bun pedagog şi gospodar destoinic, exemplu pentru mulţi colegi şi pentru consătenii lui, care îl invidiau pentru realizările obţinute la şcoală şi în gospodăria personală.

„Crescător de vite, pomicultor şi sericicultor priceput, cu o familie numeroasă şi mijloace materiale restrânse, se achita şi la şcoală de obligaţiile de învăţător şi

diriginte",[33] scria *revizorul C.D. Condurăţeanu*, venit să rezolve reclamaţiile împotriva învăţătorului I. Ghiţescu, dovedite de fiecare dată neîntemeiate. „Lucra cu elevii grădina şi câmpul experimental al şcolii, la ore se prezenta strălucit".[34] Este felicitat de *revizorul C.D. Condurăţeanu* (foarte exigent de fapt), dar şi pentru realizările deosebite obţinute de învăţător şi pentru premiul 1 pe judeţ, luat la lucrul manual. Probabil că şi acestea explică invidia celor răi din comună.

După plecarea sa ca revizor la judeţ din 1908 şi până în anul 1914 în şcoala din Teiş s-au perindat mai mulţi suplinitori, care n-au construit învăţătura pe baza existentă, ci s-a pierdut şi ce brumă de cunoaştere mai exista deja. „Deşi se luase premiu pe judeţ pentru activităţile practice acum nici lucrul manual şi nici la grădina de zarzavat nu se mai făcea nimic; şi copiii veneau puţini la şcoală, doar 65 din 108 înscrişi".[35]

După 1914-1916 dirigintele *şcolii din Teiş era învăţătorul* definitiv, normalistul *G. Nicolescu*, care funcţiona în şcoala nouă şi bună construită după planul tip al Casei Şcoalelor, cu mobilier corespunzător, „dar desele schimbări de învăţători a făcut din aceasta o clădire ce pare părăsită cu geamuri sparte, cu multă nevoie de curăţenie şi de prezenţa elevilor",[36] care în 1916, erau la clasa a I-a, doar 8 din 44 înscrişi; la cls. a II-a veneau 5 din 16 înscrişi şi aceştia „erau murdari şi neîngrijiţi",36 cum nota cu multă revoltă revizorul *N. Tebeică*. Preotul Bădulescu, suplinitorul învăţătorului G. Nicolaescu „nu numai că n-a lichidat lipsurile din pregătirea copiilor, dar nici n-a mai dat prin şcoală, deşi îl suplinea".[37] Din 1917 învăţătoarea suplinitoare *Filofteia Ieremia* despre care revizorul Tebeică spunea că „are mult de lucrat cu sufletul şi dragoste faţă de copii pentru a-i duce la nivelul cerut de programă",[38] ceea ce s-a şi dovedit ulterior.

Şcoala din *comuna Viforâta* este şi ea vizitată de mai multe ori şi de mai mulţi revizori. Primul venit chiar din 1901 a fost C. Alessandrescu cu care ocazie mulţumeşte învăţătorului *I. Cosăchescu* pentru „modul cum îşi îndeplineşte datoria, predând mai pe înţelesul copiilor şi mai aproiaţi de aceştia,"[39] învăţându-i să confecţioneze pălării de paie şi alte produse foarte apreciate.

Creşterea numărului de elevi făcea impropiu spaţiul şcolar pentru cei 173 prezenţi în 1903, situaţie semnalată şi de revizorii *C.D. Condurăţeanu şi Gh. Cherciu* în 1906 şi 1908, când împreună cu inginerul şef al judeţului căutau terenul de construire a noului local, care devine realitate de-abia în 1912. Un local cu 2 săli de clasă, cu mobilier nou, alături de cel vechi. Prezenţa copiilor este mai bună îndrumaţi de al doilea învăţător *C. Pantelimon*, care funcţionează până în 1915 când vine o

învăţătoare nouă *Victoria Mihăilescu*. Revizorul *N.Gr. Theodoriu* îi aprecia pe amândoi învăţătorii „pentru modul de lucru cu elevii formaţi să dea răspunsuri corecte şi la gramatică (un obiect destul de greu)“,[40] de către învăţătorul Pantelimon sau în cazul învăţătoarei V. Mihăilescu apreciată de *revizorul Tebeică* „pentru efortul de a înlătura lipsurile din pregătirea elevilor“.[41] Cu timpul „greutatea în exprimare şi dificultatea în gândirea elevilor“ [42] se risipesc devenind tot mai mult interesaţi de învăţătură.

Anul şcolar 1916-1917 începe târziu la 1 noiembrie funcţionând doar 2 săptămâni, când din cauza bombardamentului se întrerupe până la 23 februarie 1917 când sub ocupaţie germană continuă cursurile fără a avea vacanţă de vară până la 18 octombrie, recuperând materia pierdută în acest timp. Venind în control, acelaşi revizor *N. Tebeică* era mulţumit că orele se desfăşurau în clădire nouă, cu mobilier şi material didactic corespunzător, iar pregătirea elevilor se făcea pe măsura condiţiilor existente şi a conştiinciozităţii învăţătorilor.

În concluzie se poate spune că toate aceste amintiri mai mult sau mai puţin plăcute, despre greutăţile şi lipsurile acelor vremi, totuşi nu putem să nu recunoaştem, că şcoala din totdeauna a fost primul şi cel mai important loc organizat de instrucţie, unde copilul ignorant, timid şi neajutorat al primilor ani pleacă din şcoală mai luminat şi bogat sufleteşte, mai sigur pe sine, pregătit pentru el, pentru familie şi societate, rol apreciat de veacuri de beneficiarii ei.

NOTE

1. Florica Deftu, *Figuri luminoase ale învăţământului dâmboviţean; P.D. Condurăţeanu şi C. Alessandrescu*, în revista Valachica, nr. 14, Târgovişte, 1994, p. 79-87.

2. V.A. Urechea, *Istoria Şcoalelor, 1800-1864*, Buc., 1892, tom II, p. 3.

3. *Istoria învăţământului din România*, vol. II, Ed. didactică şi pedagogică R.A. Buc., 1993, p. 38.

4. *Ibidem.*

5. Arhivele Naţionale, Filiala judeţului Dâmboviţa, Fond Inspectoratul Şcolar, dos. 5/1901, f. 116, Aninoasa.

6. *Ibidem.*

7. *Ibidem.*

8. *Ibidem*, f. 3.

9. *Ibidem.*

10. *Ibidem.*
11. *Idem*, dos. 22/1919, f. 2, Dragodăneşti.
12. *Ibidem.*
13. *Ibidem.*
14. *Ibidem.*
15. *Idem*, dos. 12/1901, f. 2, Lazuri.
16. *Ibidem.*
17. *Idem*, f. 5.
18. *Ibidem.*
19. *Ibidem.*
20. *Idem*, dos. 9/1901, f. 17 Râul-Alb.
21. *Ibidem.*
22. *Ibidem.*
23. *Idem*, dos. 14/1901, f. 15, Săteni-Doiceşti.
24. *Ibidem.*
25. *Ibidem.*
26. *Ibidem.*
27. *Ibidem.*
28. *Idem*, f. 30.
29. *Ibidem.*
30. *Ibidem.*
31. *Idem*, f. 36.
32. *Ibidem.*
33. *Idem*, dos. 16/1904, f. 3, Teiş.
34. *Ibidem.*
35. *Ibidem.*
36. *Ibidem.*
37. *Ibidem.*
38. *Idem*, dos. 6/1901, f. 5, Viforâta.
39. *Ibidem.*
40. *Ibidem.*
41. *Idem*, f.10.
42. *Idem*, f. 15.

DES CONTRIBUTIONS À L'HISTOIRE DE L'ENSEIGNEMENT AU DÉPARTEMENT DÂMBOVIŢA. LES INSPECTEURS DES ÉCOLES DE LA PÉRIODE 1900-1918

– Résumé –

L'auteur décrit une importante période de l'histoire de l'enseigment du département Dâmboviţa, en suivant l'état matériel des écoles, l'instruction des élèves, les difficultés et les réalisations des maîtres d'école des villages. On décrit aussi l'activité des inspecteurs et leurs points de vue envers les constatations faites dans les écoles du département Dâmboviţa pendant la période 1900-1918.

Cet article est seulement une partie d'un étude plus ample sur l'acitivité des inspecteurs D.P. Condurăţeanu et C. Alessandrescu et aussi une analyse profonde sur l'enseignement des villes et des villages de notre département.

